

Справа «Дибеку проти Албанії» ("Dybeku v. Albania")

У рішенні, ухваленому 18 грудня 2007 року у справах «Дибеку проти Албанії», Суд постановив, що

- мало місце порушення ст. 3 Конвенції (заборона нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження).

Відповідно до ст. 41 Конвенції Суд призначив сплатити п. Дибеку 5 000 євро як компенсацію моральної шкоди.

Обставини справи

Заявник Ілір Дибеку, 1971 р. н., є громадянином Албанії і на момент винесення цього рішення перебуває в окружній в'язниці м. Пекіні (Албанія).

Починаючи з 1996 року, заявник хворіє хронічною параноїдальною шизофренією. Протягом багатьох років він лікувався у кількох албанських психіатричних лікарнях.

23 серпня 2002 року внаслідок вибуху в квартирі сестри п. Дибеку, загинуло двоє дітей віком 10 і 13 років та ще одна особа, а декілька інших людей були поранені.

Наступного дня заявника заарештували і, звинувативши у вбивстві та незаконному зберіганні вибухівки, порушили проти нього кримінальну справу. Пана Дибеку помістили до слідчого ізолятора поліцейського комісаріату м. Дуррес, де він перебував у камері разом із іншими ув'язненими.

27 травня 2003 року районний суд м. Дуррес, ознайомившись із медичним звітом про стан здоров'я заявника під час вибуху, дійшов висновку про те, що п. Дибеку є осудним, і, визнавши його винним у вчиненні злочину, засудив до довічного ув'язнення.

Заявник кілька разів подавав апеляційні скарги, вимагаючи проведення нового медичного обстеження, але безуспішно.

Від грудня 2003 року п. Дибeku перебував у трьох різних в'язницях: тіранській в'язниці № 302, в'язниці м. Тепелена та в'язниці м. Пекіні. Співкамерники заявника, на відміну від нього самого, були здоровими та вважались звичайними в'язнями.

Під час відбування покарання заявнику не надавалась необхідна медична допомога, а медикаменти, які він приймав, були лише схожими на ті, що йому виписував лікар. З 26 травня до 2 липня 2004 року та з 1 грудня 2004 року до 26 січня 2005 року в стані здоров'я п. Дибeku виникали ускладнення, під час яких йому надавалась постійна медична допомога.

Батько заявника та його адвокат кілька разів скаржилися компетентним органам на адміністрацію медичних департаментів в'язниці, стверджуючи, зокрема, що стан здоров'я п. Дибeku погіршився саме через їхню недбалість та неспроможність надати адекватну медичну допомогу. Ці скарги були відхилені.

7 січня 2005 року адвокат п. Дибeku безуспішно розпочав процедуру зі звільнення заявника або, принаймні, переведення його до спеціального психіатричного закладу. Такі дії мотивувались невідповідністю умов тримання п. Дибeku у в'язниці, що могло загрожувати його життю, а також постійним погіршенням стану його здоров'я. Адвокат, посиляючись на останні медичні звіти, також подав клопотання про ще одне медичне обстеження заявника, але воно було відхилене.

Зміст рішення суду

Заявник скаржився на те, що умови ув'язнення та надане йому медичне лікування не були адекватними стану його здоров'я. Пан Дибeku також скаржився на несправедливість рішень, винесених на його скарги. При цьому він посилався на ст. 3 (заборона нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження) та ст. 6 (право на справедливий судовий розгляд) Конвенції.

Суд вважає, що скарги заявника на умови його тримання у в'язниці та неадекватність застосованого до нього медичного лікування повинні аналізуватись у світлі ст. 3 Конвенції.

Суд зауважив, що сторони погодились у тому, що заявник страждав хронічною психічною хворобою, яка супроводжувалась психотичними нападами та параноєю. Сторони також не заперечували і те, що стан здоров'я п. Дибeku погіршився під час його перебування у в'язниці м. Тірани.

Суд звернув увагу на те, що всі скарги батька заявника та його адвоката були відхилені, а останнє медичне обстеження п. Дибeku проводилось ще у 2002 році. Більше того, медична картка заявника свідчила про те, що протягом останніх років йому виписувались одні й ті ж ліки та не велось жодних записів стосовно розвитку його хвороби.

На думку Суду, почуття меншовартості та безсилля, які є властивими для такого виду хворіб як у заявника, вимагає більш ретельного аналізу на предмет порушення Конвенції уповноваженими органами Албанії. Це зумовлено тим, що саме ці органи були зобов'язані вирішувати, які терапевтичні заходи слід вживати для збереження фізичного та розумового здоров'я тих осіб, які не здатні дбати про себе самостійно, а тому є відповідальними за них. Суд вважає, що такі особи перебувають під захистом ст. 3 Конвенції.

Суд погоджується з тим, що психічний стан п. Дибeku робив його більш уразливим, ніж інших в'язнів, до умов затримання та міг загострити його почуття страждання, душевного болю та страху. Суд постановив, що албанський уряд, утримуючи заявника в таких же умовах, як й інших ув'язнених, не виконав рекомендацій Ради Європи про поводження з в'язнями з психічними розладами.

Уряд Албанії також не надав інформації про матеріальні умови тримання у в'язниці п. Дибeku, а отже, не спромігся довести, що ці умови

відповідали психічному стану здоров'я заявника. Більше того, Суд вважає, що регулярне відвідування заявником в'язничної лікарні не може розглядатись як вирішення проблем із умовами його ув'язнення, оскільки він відбуває його довічно.

На думку Суду, багато із вищезгаданих недоліків умов ув'язнення п. Дибeku могли би бути усунені і незважаючи на недостатнє фінансування. У будь-якому випадку нестача матеріальних ресурсів в принципі не може виправдовувати такого рівня жорстокості, який призводить до порушення ст. 3 Конвенції.

Ухвалюючи це рішення, Суд звернув увагу на сукупність негативних наслідків для здоров'я заявника, що були спричинені неналежними умовами його ув'язнення. Суд також аналізував останні звіти Комітету Ради Європи із запобігання тортурам стосовно умов тримання осіб із психічними розладами в албанських в'язницях. Суд дійшов висновку про те, що характер, час та жорстокість поводження із п. Дибeku, в сукупності з негативними наслідками для його здоров'я, є достатніми, аби визнати це поводження нелюдським чи таким, що принижує людську гідність. Тому було порушено ст. 3 Конвенції.

Скаргу заявника на порушення ст. 6 Конвенції Суд вважає неприйнятною.